

JAUNIMUI PALANKIOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS – LIETUVOS PATIRTIS

Lina Jaruševičienė

LSMU Šeimos medicinos klinika

Santrauka

- Jaunimui palankios sveikatos priežiūros (JPSP) iniciatyvų Lietuvoje apžvalga
- JPSP poreikis
- Galimybės JPSP plėtrai Lietuvoje

- Paaugliai – 10 – 19 metų amžiaus asmenys
- Jaunimas – 15 – 24 metų amžiaus žmonės
- Jauni žmonės – 10 – 24 metų amžiaus individai

PSO, 1989

Jaunimui palankios sveikatos priežiūros (JPSP) iniciatyvos Lietuvoje

- Jaunimo sveikatos centras (Kauno Šilainių poliklinikoje) 1998 m.
- Jaunimo sveikatos centrai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje 1998 m.
- Kauno Dainavos poliklinikos jaunimo sveikatos centras 2000 m.
- „Jaunimui palankios paslaugos“ JT projektas 6 savivaldybėse 2003 m.

Jaunimui palankios sveikatos paslaugos 2013 m...

Kodėl?

- JPSP iniciatyvos trumpalaikės
 - neintegruotos į nacionalinę sveikatos sistemą
 - neįtvirtintas nuolatinis finansavimas
- JPSP prieinamumas „fragmentuotas“
 - projektinio finansavimo specifika
 - geografinė aprėptis

- Nėra politinių strategijų, programų JPSP srityje
- Nėra aiškaus atsakomybės priskyrimo už JPSP sritį ministerijos lygmenyje
- Radikalios socialinės grupės aktyviai gina savo poziciją

Ar Lietuvai reikia JPSP?

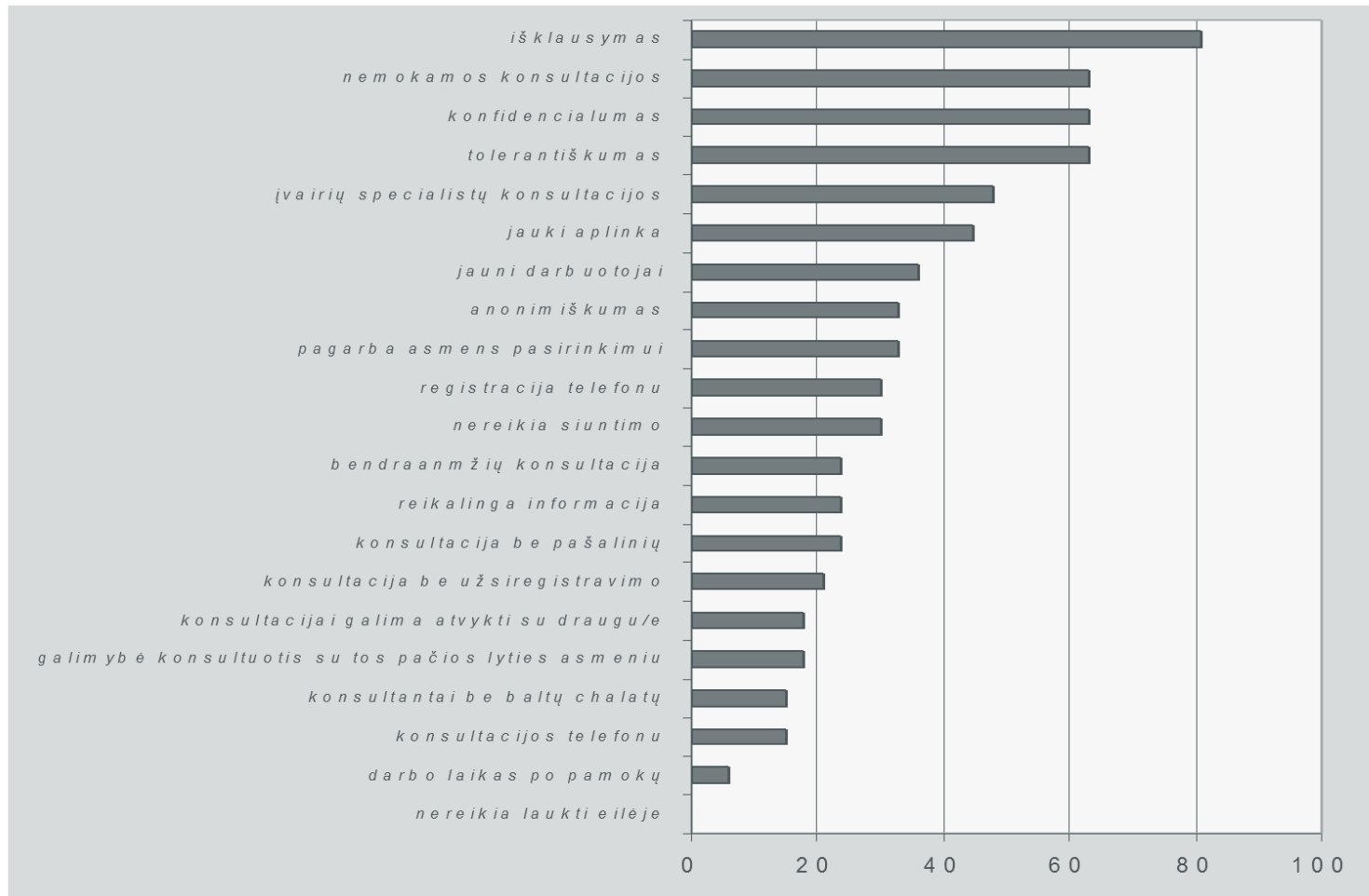
- Tarptautiniai Lietuvos įsipareigojimai...
- Jaunų žmonių teisė į aukščiausio lygio sveikatos priežiūros paslaugas...

Tačiau... ar egzistuojančių sveikatos paslaugų negalėtume vertinti kaip palankių jaunimui?

Jūsų paslaptis...

Kodėl jauni žmonės renkasi jaunimo klinikas?

Kauno jaunimo sveikatos centro lankytojų apklausa, 1999

JPSP efektyvumo įrodymai

- JPSP pagerina sveikatos priežiūros *prieinamumą* paaugliams
(Klein 2001, Walker 2002, Brindis 2003, Martinez 2003)
- JPSP teigiamai veikia paauglių sveikatos būklę: *mažina rizikingą elgseną, gerina depresijos priežiūros rezultatus*
(Klein 2001, Brindis 2005, Lou 2004, Asarnow 2005)
- sveikatos paslaugų teikėjų pasirengimas teikti JPSP gali būti pagerintas
 - rengiant ir populiarinant paauglių sveikatos priežiūros *gaires*
 - organizuojant sveikatos priežiūros *specialistų mokymus*
 - įdiegiant paauglių sveikatos priežiūros kokybės gerinimo strategijas
(Tylee 2007, Ozer 2001, Kelts 2001, Rand 2005)

JPSP ateities vizija Lietuvoje

Planas A

Atskiros jaunimo sveikatos klinikos

Planas B

Sveikatos sistemos „palankumo/ draugiškumo“
(angl. friendliness) paaugliams užtikrinimas

Planas C

A+B

Resursai Lietuvoje

Liūdna ankstesnė JPSP patirtis →

išmoktos pamokos

Lietuvos teisinė bazė →

iš esmės neprieštaraujanti JPSP teikimui

Sveikatos paslaugų finansavimo modelis →

specifinių paslaugų finansavimo galimybė,
skatinamųjų paslaugų, susijusių su JPSP,
integracija

Akademinis pasirengimas JPSP plėtrai→

- * moksliniai tyrimai JPSP srityje
- * vadovėlis „Paauglių sveikatos priežiūra šeimos gydytojo praktikoje“, 2008
- * Iki diplominių ir podiplominių kursai paauglių sveikatos priežiūros klausimais LSMU

Visuomenės narių pritarimas jaunų žmonių lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros tobulinimui

(reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa, RAIT, 2005)

- Palengvinti jaunų žmonių patekimą pas gydytojus – lytinės sveikatos specialistus, atsisakant reikalavimo turėti siuntimą **85,4 proc.**
- Steigti jaunimo centrus, kuriuose jauni žmonės galėtų laisvai kreiptis ir gauti profesionalią pagalbą lytinės sveikatos klausimais **88,3 proc.**
- Palengvinti kontraceptinių priemonių įsigijimą lytiškai aktyviems jauniems žmonėms (mažinti kainą, plėsti įsigijimo vietų tinklą) **67,9 proc.**

Resursai pasaulyje

- PSO politiniai dokumentai JPSP srityje
- Mokslo „įrodymai“ JPSP srityje
- JPSP kokybės kriterijai bei šių kriterijų vertinimo instrumentai
- Akademiniai – metodiniai centrai (pvz, Eu-TEACH vasaros stovykla)

